

1

Dimecres de Cendra. «Miserere» salm 50

Programa

<i>A dalt</i>	
Bernardo Storace 1637-1707	Passacaglia
<i>Versions de :</i>	
J.L. Krebs 1713-1789	Coral: « Miserere » Pietat de mi oh Déu ..
J.S. Bach 1685-1750 BWV721	
<i>A baix</i>	
G.A. Homilius 1714 1785	
Anónim S.XVIII	

Orgue: Bernat BAILBÉ

Comentaris: A. SERAMONA

- Tots els concerts d'aquest cicle començaran amb un «*passacaglia*», paraula manllevada del castellà. Musicalment és un gènere molt emprat amb un caràcter introductor i festiu.
- La producció musical del «*Miserere*» (Psalm 50), en l'àmbit catòlic, és sobre tot vocal. Són poques les versions per a orgue. En canvi en el culte luterà és àmpliament musicat per a instruments.
- Oferim el relat del pecat de David (segons la Bíblia) i el text del salm que expressa el seu penediment.

El profeta Natan reprèn David. Naixement de Salomó
(II de Samuel, cap. 12)

¹ El Senyor va enviar Natan a David. Natan va entrar a la seva presència i li digué:

—En una ciutat hi havia dos homes; l'un era ric, i l'altre, pobre. ² El ric tenia molts ramats d'ovelles i de vaques. El pobre no tenia sinó una ovella petita, que ell mateix havia comprat i havia criat. L'ovella creixia amb ell i amb els seus fills, menjava del seu plat, bevia del seu got i dormia als seus braços. La tenia com una filla. ⁴ Un dia, el ric va rebre a casa seva un home que anava de pas i, com que li dolia de prendre un cap de bestiar dels seus ramats per servir-lo al foraster, va prendre l'ovella del pobre i la va servir al qui havia arribat a casa seva.

⁵ David es va indignar moltíssim contra aquell home i digué a Natan:

—Ho juro per la vida del Senyor: l'home que ha fet això mereix la mort! ⁶ Pagarà l'ovella quatre vegades, perquè no li ha dolgut gens ni mica això que ha fet!

⁷ Llavors Natan va dir a David:

—Aquest home ets tu. Això diu el Senyor, Déu d'Israel: "Jo t'he ungit rei d'Israel i t'he alliberat de les mans de Saül. ⁸ T'he donat tota la família de Saül, el teu senyor, i he posat les seves dones als teus braços. T'he donat Israel i Judà i, per si tot això fos poc, estic disposat a afegir-hi més i més favors. ⁹ Per què has menyspreat el Senyor cometent allò que l'ofèn? Has fet matar Uries, l'hitita, i has pres per esposa la seva muller. I a ell l'has fet morir amb l'espasa dels ammonites. ¹⁰ Per això, ja que tu m'has menyspreat prenent per esposa la muller d'Uries, l'hitita, l'espasa no s'apartarà mai més de casa teva. ¹¹ Això diu el Senyor: Faré que el mal s'aixequi de la teva pròpia família. Davant els teus propis ulls et prendré les dones i les donaré a un dels teus, que jaurà amb elles a plena llum del dia. ¹² Tu ho has fet d'amagat, però jo obraré a plena llum, davant de tot Israel."

¹³ David va dir a Natan:

—He pecat contra el Senyor.

Natan li va respondre:

—El Senyor passa per alt el teu pecat. No moriràs. ¹⁴ Però amb aquesta acció has menyspreat el Senyor; per això el fill que t'ha nascut, morirà.

¹⁵ I Natan se'n tornà a casa seva.

El Senyor va enviar una malaltia a l'infant que la muller d'Uries havia donat a David, i es va posar molt greu. ¹⁶ David, ajagut a terra, pregava a Déu pel nen i dejunava. ¹⁷ Els consellers de palau procuraven fer-lo aixecar de terra, però ell s'hi negava i no volia menjar res. ¹⁸ L'infant va morir el setè dia. Els consellers de David tenien por de donar-li la notícia, perquè pensaven: «Si quan el nen encara vivia no feia cas del que li dèiem, com dir-li ara que el nen ha mort? És capaç de fer un disbarat.»

¹⁹ David va notar que parlaven en veu baixa i va comprendre que el nen era mort. Els va preguntar, doncs:

—¿És mort, el nen?

Els van respondre:

—Sí, és mort.

²⁰ Llavors David s'alçà de terra, es va rentar i perfumar, va mudar-se de roba i anà a prosternar-se al santuari del Senyor. Després va tornar al palau, demanà que li paressin taula i va menjar. ²¹ Els seus consellers li deien:

—Què és, això que fas? Mentre el nen vivia, dejunaves i ploraves, i ara que ha mort, t'aixeques de terra i et poses a menjar.

²² Ell va respondre:

—Mentre el nen vivia, jo dejunava i plorava pensant: Qui sap si el Senyor es compadirà de mi i el nen viurà? ²³ Però, ara que ja és mort, per què he de dejunar? No puc pas fer-lo tornar! Sóc jo que aniré allà on és ell, però ell no tornarà pas a mi.

²⁴ David va consolar Betsabé, la seva esposa, i va tenir relacions amb ella. Betsabé tingué un fill, i David li posà el nom de Salomó. El Senyor el va estimar ²⁵ i va enviar el profeta Natan a posar-li el sobrenom de Jedidià (que vol dir «estimat del Senyor»), per l'amor que ell, el Senyor, li tenia.

Penediment del rei David. Salm 50. Miserere.

*(Llibre dels salms, 51 / 50)**

** Pregària de súplica. Es un dels set salms penitencials de la tradició cristiana.*

Son: 6; 32; 38; 51; 102; 130 i 143.

1 Per al mestre de cor. Salm del recull de David. 2 De quan el profeta Natan anà a trobar-lo després que David hagués tingut relacions amb Betsabé. *

** Es refereix a la denúncia, per part del profeta, de la mort d'Uries, vinculada amb l'adulteri de David i Betsabé. El salm seria, doncs, segons aquest encapçalament, la confessió de David davant el profeta (vegeu 2Sa 12).*

3 Compadiu-vos de mi, Déu meu, pel vostre amor;
per la vostra gran misericòrdia, esborreu les meves faltes.*

** A partir d'aquí i fins al v. 11 hi ha una sèrie de paraules clau que es van distribuint en forma concèntrica: esborreu (vv. 3.11), renteu-me (v. 4.9), purifiqueu-me / que quedi pur (vv. 4.9), reconec / m'ensenyeu (em feu conèixer) (vv. 5.8), he pecat (pv. 6.7).*

Al centre d'aquesta estructura hi ha la frase del v. 6 sou just quan doneu la sentència.

4 Renteu-me ben bé de les culpes,
purifiqueu els meus pecats.

5 Ara reconec les meves faltes,
tinc sempre present el meu pecat.

6 Contra vos, contra vos sol he pecat;
el que és dolent als teus ulls, jo ho he fet.
Per això sou just quan doneu la sentència,
irrepressible en el vostre veredicte.

7 Vós sabeu que he nascut en la culpa
i que la mare m'engendrà pecador.*

** Amb aquesta expressió, el salmista no es limita a confessar un pecat concret sinó que va a l'arrel mateixa de la seva condició d'home pecador.*

8 Vos que estimeu la veritat al fons del cor,
em feu conèixer dintre meu la saviesa.*

** Traducció de la paraula hebrea que indica la saviesa i que es troba en paral·lelisme amb la veritat del cor.*

9 Aspergiu-me amb hisop, que quedi pur;
renteu-me, i seré més blanc que la neu.

10 Feu que torni a sentir els crits de festa, *

** Lit.: Feu-me sentir la joia i la festa.*

Es interessant la seqüència d'aquesta secció: v. 4 (purifiqueu-me dels pecats - perdó) v. 5 (Ara reconec les meves faltes - confessió), v 10 (sentir els crits de festa - alegria). No és la confessió de la falta comesa la que determina el perdó, sinó que, al contrari, el perdó ofert porta a la confessió del propi pecat.

que exultin els ossos que havíeu humiliat.

11 Aparteu la mirada dels meus pecats,
esborreu les meves culpes.

12 Déu meu, creeu en mi un cor ben pur,
feu renéixer en mi un esperit ferm.

13 No em llanceu fora de la vostra presència,
no em prengueu el vostre esperit sant.

14 Torneu-me el goig de la teva salvació,
que em sostingui un esperit magnànim. *

** En tres versets (12-14), l'esperit rep tres especificacions: ferm (v. 12), sant (v. 13), magnànim (v 14).*

15 Ensenyaré els vostres camins als pecadors
i tornaran a vos els qui us han abandonat.

16 No em demaneu compte de la sang que he vessat, *

** Es una de les possibles interpretacions. Lit.: Allibereu-me de les sangs, que pot significar: de la sang dels Sacrificis als ídols, o bé del fet que la meva sang sigui vessada, o bé del fet que jo vessi sang.*

Déu meu, Déu que em salveu,
i celebraré que sou just i bo.

17 Senyor, obriu els meus llavis,
i proclamaré la vostra lloança.

18 Les víctimes no us satisfan;
si us ofería un holocaust, no me'l voldríeu.

19 La víctima que ofereixo és un esperit que es penedeix; *

**Aquest verset i el següent constitueixen un apèndix litúrgic que transforma la súplica individual en col·lectiva.*

un cor penedit i humiliat,

Vos, Déu meu, no el menyspreeu.

20 Afavoriu Sió amb la vostra benvolença,
reconstruiu les muralles de Jerusalem.

21 Llavors acceptareu els sacrificis, *

** Es tracta de tres tipus d'ofrenes. Sobre l'ofrena sencera de farina, vegeu Lv 6,13-15; sacrificis indica genèricament una víctima oferta al Senyor; holocaust és una víctima cremada completament damunt l'altar (vegeu Lv 1).*

l'ofrena sencera i els holocaustos;

llavors oferiran vedells al vostre altar.

